

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра внутрішньої медицини №1

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Медицина»

_____ Ігор СКРИПНИК

“ _____ ” _____ 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету №1

_____ Микола РЯБУШКО

Протокол №1 від 28.08.2024 року

СИЛАБУС

**ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА,
В Т.Ч. ЕНДОКРИНОЛОГІЯ, МЕДИЧНА ГЕНЕТИКА**
нормативна дисципліна

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної
дисципліни

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
222 «Медицина»
магістр медицини
лікар
«Медицина»
денна
4 курс, VII-VIII семестри

**МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ
(ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ)**

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
внутрішньої медицини №1

Зав. кафедри _____ Ганна МАСЛОВА

Протокол №1 від 27.08.2024

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Маслова Ганна Сергіївна – к.мед.н., доцент, зав. кафедри Скрипник Ігор Миколайович – д.мед.н., професор Кулішов Сергій Костянтинович - д.мед.н, професор Сорокіна Світлана Іванівна – к.мед.н., доцент Третяк Наталя Григорівна – к.мед.н., доцент Шевченко Тетяна Іванівна – к.мед.н., доцент Шапошник Ольга Анатоліївна – к .мед.н., доцент Приходько Наталія Петрівна – к .мед.н., доцент Кудря Ірина Павлівна – к .мед.н., асистент Лиманець Тетяна Володимирівна – к .мед.н., асистент Якимишина Лариса Іллівна – к .мед.н., асистент Островський Владислав Леонідович – асистент Скрипник Роман Ігорович – асистент Драбовська Інна Анатоліївна – асистент Пілат Інна Олегівна – асистент
Профайл викладача (викладачів)	https://int-med-one.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 (0532) 56-11-61
Е-mail:	vnutrmed1@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-one.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин: **5,0/150, із них:**

Лекції (год.) – **34 год.**

Практичні (год) – **96 год.**

Самостійна робота (год) – **20 год.**

Вид контролю – **Ісnum**

Політика навчальної дисципліни:

Політика навчальної дисципліни:

- Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті
https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf
- Положення про «Неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету»
https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf
- Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університета
https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/zr3FjyN6oKY7qqQax2EfYjhdlnZg7Yv_hqyD58WZj.pdf

- Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf
- Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6TdcP23hyEkS7hqbJXdxYJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf
- Положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/9fsgUnv0JUzOhYB7CkJF2dX8jSDmM3vlt4LUMebt.pdf
- Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/d2v3WhcBOWnuedYRoBKRe7k1xnl4KtbB2r2NR2CG.pdf
- Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/65GC4bRqLembOGII7xon3ISIR7hQtFXcxUrSjdCA.pdf
- Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6TdcP23hyEkS7hqbJXdxYJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf
- Положення про «Електронний журнал успішності» (ez.umsa.edu.ua) в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/IO1LPMtso9YsbUQkSTaDJ8wQrkBDjoFnGZUuEpho.pdf
- Положення про рейтинг здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NodgoGa48aOWPErstHcBGEagkjBk1rWUwaxvZfde.pdf
- Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні студентів Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/RmhZx0Lx1V0c6zZkg1mCkcW6omo3enMM4uB6C5bT.pdf

Опис навчальної дисципліни (анотація). Внутрішні хвороби – розділ медицини, що займається проблемами етіології, патогенезу та клінічних проявів захворювань внутрішніх органів, їхньої діагностики, нехірургічного лікування, профілактики та реабілітації. Навчальна дисципліна «Модуль 1. Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» охоплює вивчення основних етіологічних та патогенетичних факторів виникнення захворювань органів травлення, дихальної та кровотворної систем. Вивчаються основи клінічного обстеження хворого, основні симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів та їх оцінка, методичні основи фізикального обстеження хворого та семіологічна оцінка результатів обстеження хворого, клініко-діагностична інтерпретація показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень в нормі та при даних захворюваннях; основні принципи лікування, прогнозу та профілактики. Предметом вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» є вивчення етіології, факторів ризику, патогенез, клінічних проявів, диференційної діагностики, основних принципів лікування, первинної та вторинної профілактики захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворної системи у клініці внутрішньої медицини.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки).

Пререквізити: у відповідності до навчального плану вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» здійснюється в VII–VIII семестрах, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, анатомії людини, фізіології, біологічної та біоорганічної хімії, медичної хімії, гістології, цитології та ембріології, мікробіології, вірусології та імунології, з якими інтегрується програма Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)».

Постреквізити: Модуль 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» формує засади вивчення студентом наступних клінічних дисциплін – внутрішньої медицини, загальної практики (сімейної медицини), інфекційних хвороб, анестезіології та інтенсивної терапії, що передбачає «вертикальну» інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

- Метою вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з внутрішньої медицини, необхідних у професійній діяльності, які встановлені на основі освітньо-професійної програми спеціаліста.
- Основними завданнями вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» є:
 - Засвоєння студентами етіологічних та патогенетичних чинників найбільш поширених захворювань у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
 - Оволодіння студентами навичок проведення опитування і фізикального обстеження хворих та аналізувати їх результати у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
 - Оволодіння навичками визначати провідні синдроми і симптоми, аналізувати типову клінічну картину, різних клінічних варіантів та ускладнень найбільш поширених захворювань у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
 - Оволодіння навичками обґрунтовувати і формулювати попередній та клінічний діагнози найбільш поширених захворювань у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
 - Визначення плану обстеження хворого, інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених захворюваннях у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології та їх ускладненнях.

- Ознайомлення з сучасними принципами тактики ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи), немедикаментозного і медикаментозного лікування хворих з найбільш поширеними захворюваннями у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
- Ознайомлення з принципами діагностики та надання медичної допомоги при невідкладних станах у клініці гастроентерології, гематології, пульмонології.
- Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисциплін.

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна : здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою формуванню яких сприяє дисципліна:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
10. Прагнення до збереження довкілля.

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Навички опитування пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні

захворювань

5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
9. Навички надання екстреної медичної допомоги
10. Навички виконання медичних маніпуляцій.
11. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
12. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
13. Здатність до ведення медичної документації.
14. Здатність до оцінювання впливу довкілля, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
15. Здатність до проведення заходів щодо організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню і проведення маркетингу медичних послуг.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» студенти повинні:

знати:

- Етіологічні та патогенетичні чинники найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.
- Різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.
- Тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи) хворого, немедикаментозне і медикаментозне лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів та їх ускладненнях.
- Прогноз та працездатність хворих із найбільш поширеними захворюваннями органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.

вміти:

- Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих із основними захворюваннями органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів та аналізувати їх результати.
- Аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.
- Формулювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.

- Скласти план обстеження хворого, аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при найбільш поширених захворюваннях органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів та їх ускладненнях.
- Проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз найбільш поширених захворювань органів травлення, дихання, крові та кровотворних органів.
- Діагностувати та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах.
- Виконувати медичні маніпуляції.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тематичний план лекцій та основні питання, що розглядаються на лекції, за змістовими модулями

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення		
1.	Сучасні методи обстеження в гастроентерології. Визначення основних клінічних синдромів в гастроентерології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні) методи дослідження та клініко-біохімічні синдроми. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ендоскопічні, ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в гастроентерології.	2
2.	Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Ерозивна та неерозивна ГЕРХ. Клінічні прояви залежно від варіанту та стадії. Дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагнозу, диференціальна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика.	2
3.	Шлункова диспепсія. Хронічні гастрити. Виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки. Визначення диспепсії. Етіологія та патогенез. Роль <i>H. pylori</i> у виникненні гастродуоденальної патології. Класифікація. Недосліджена та функціональна диспепсія. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Сучасні підходи до лікування функціональної диспепсії. Первинна та вторинна профілактика. Визначення, етіологія та патогенез хронічних гастритів. Роль <i>H. pylori</i> у виникненні хронічних гастритів. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Значення ендоскопічного (з морфологією) дослідження. Сучасні підходи до лікування різних типів хронічного гастриту. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Основні причини та патогенез пептичних виразок. Класифікація. Клінічні прояви. Ускладнення (перфорація, пенетрація, кровотеча, стеноз, малігнізація). Ерадикаційна терапія, контроль ефективності ерадикації. Медикаментозна терапія Нр-негативних виразок. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
4.	Синдром подразненої кишки. Визначення. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви різних варіантів. Римські діагностичні критерії. Диференціальна діагностика. Лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
5.	Хронічні захворювання товстої кишки: неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона. Неспецифічний виразковий коліт та хвороба Крона: визначення, етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу залежно від ступеня активності, тяжкості і фази перебігу. Лабораторна та інструментальна діагностика. Критерії діагнозу, диференціальна діагностика. Кишкові та позакишкові ускладнення та захворювання, асоційовані з запальними захворюваннями кишки (токсична дилатація, перфорація, склерозуючий холангіт, спондиліт, артрити, дерматози, увеїти та ін.). Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
6.	Хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення. Жовчнокам'яна хвороба. Визначення. Етіологія, патогенез. Значення інфекції, порушень моторики та дисхолії у розвитку хронічного холециститу, холангіту та жовчнокам'яної хвороби. Класифікація. Особливості клінічного перебігу. Лабораторні та інструментальні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення жовчнокам'яної хвороби. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
7.	Хронічні гепатити.	2

	Визначення. Класифікація. Роль токсичних та медикаментозних агентів, імунних порушень та алкоголю. Методи діагностики вірусної інфекції. Аутоімунний гепатит, токсичний (медикаментозний) гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Основні клініко-біохімічні синдроми. Особливості клінічного перебігу та діагностики окремих форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	
8.	Цирози печінки. Визначення. Значення вірусної інфекції, нутритивних факторів, алкоголю, токсичних речовин та імунних порушень. Класифікація. Особливості клінічних проявів та діагностики різних варіантів. Диференційний діагноз. Печінкова недостатність та інші ускладнення. Диференційована терапія. Невідкладна терапія при ускладненнях. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
9.	Хронічні панкреатити. Визначення. Значення різних етіологічних факторів. Класифікація. Особливості клінічного перебігу, діагностики та диференціальної діагностики залежно від форми та локалізації патологічного процесу. Ускладнення. Методи дослідження при діагностиці панкреатиту. Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
Змістовий модуль 2. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів		
10.	Сучасні методи обстеження в гематології. Вчення про кровотворення. Склад і функції крові. Визначення основних клінічних синдромів в гематології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні, цитологічні) методи дослідження та клініко-гематологічні синдроми. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в гематології. Структури і функція кісткового мозку. Дослідження кісткового мазку. Підрахунок мієлограми, кістково-мозкові індекси і їх оцінка.	2
11.	Анемії. Визначення. Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньосудинного та внутрішньоклітинного гемолізу. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм анемії. Переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
12.	Гострі та хронічні лейкої. Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія. Трансплантація кісткового мозку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
13.	Лімфоми. Мієломна хвороба. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
Змістовий модуль 3. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання		
14.	Сучасні методи обстеження в пульмонології. Визначення основних клінічних синдромів в пульмонології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні, цитологічні) методи дослідження. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в пульмонології. Функціональні методи обстеження в пульмонології.	2
15.	Хронічне обструктивне захворювання легень Визначення. Значення паління, екологічних, професійних факторів та інфекції у розвитку хронічного обструктивного захворювання легень. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження	2

	залежно від стадії (ступеня тяжкості). Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Імунопрофілактики. Прогноз та працездатність.	
16.	Бронхіальна астма. Визначення. Етіологія, особливості патогенезу. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
17.	Пневмонії. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клінічні прояви і особливості перебігу в залежності від збудника. Дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення (гострий респіраторний дистрес-синдром, деструкція легеневої тканини, гостра дихальна недостатність та інші). Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	2
	Разом	34

Тематичний план практичних занять та основні питання, що розглядаються на практичних заняттях за змістовими модулями

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення		
1.	Сучасні методи обстеження в гастроентерології. Визначення основних клінічних синдромів в гастроентерології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні) методи дослідження та клініко-біохімічні синдроми. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ендоскопічні, ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в гастроентерології.	4
2.	Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба. Шлункова диспепсія. Визначення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Ерозивна та неерозивна ГЕРХ. Клінічні прояви залежно від варіанту та стадії. Дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Критерії діагнозу, диференціальна діагностика. Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика. Визначення диспепсії. Етіологія та патогенез. Роль Н. pylori у виникненні гастродуоденальної патології. Класифікація. Недосліджена та функціональна диспепсія. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Сучасні підходи до лікування функціональної диспепсії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
3.	Хронічні гастрити. Виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки. Визначення, етіологія та патогенез хронічних гастритів. Роль Н. pylori у виникненні хронічних гастритів. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Значення ендоскопічного (з морфологією) дослідження. Сучасні підходи до лікування різних типів хронічного гастриту. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Основні причини та патогенез пептичних виразок. Класифікація. Клінічні прояви. Ускладнення (перфорація, пенетрація, кровотеча, стеноз, малігнізація). Методи діагностики Нр-інфекції. Тактика ведення хворого. Ерадикаційна терапія, контроль ефективності ерадикації. Медикаментозна терапія Нр-негативних виразок. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
4.	Хронічні захворювання тонкої кишки: целиакія та інші ентеропатії. Визначення. Етіологія, патогенез. Роль непереносимості компонентів їжі, імунних факторів і ензимопатій (несприйняття лактози, фруктози, галактози та ін.). Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Критерії діагнозу, диференціальна діагностика.	4

	Ускладнення. Диференційована терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	
5.	Синдром подразненої кишки. Синдром подразненої кишки, визначення.. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічні прояви різних варіантів. Римські діагностичні критерії. Диференціальна діагностика. Лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
6.	Хронічні захворювання товстої кишки: неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона. Неспецифічний виразковий коліт та хвороба Крона: визначення, етіологія та патогенез. Класифікація. Особливості клінічного перебігу залежно від ступеня активності, тяжкості і фази перебігу. Лабораторна та інструментальна діагностика. Критерії діагнозу, диференціальна діагностика. Кишкові та позакишкові ускладнення та захворювання, асоційовані з запальними захворюваннями кишки (токсична дилатація, перфорація, склерозуючий холангіт, спондиліт, артрити, дерматози, увеїти та ін.). Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
7.	Хронічний холецистит та функціональні біліарні порушення. Жовчнокам'яна хвороба. Визначення. Етіологія, патогенез. Значення інфекції, порушень моторики та дисхолії у розвитку хронічного холециститу, холангіту та жовчнокам'яної хвороби. Класифікація. Особливості клінічного перебігу. Лабораторні та інструментальні методи діагностики. Диференційний діагноз. Ускладнення жовчнокам'яної хвороби. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
8.	Хронічні гепатити. Визначення. Класифікація. Роль токсичних та медикаментозних агентів, імунних порушень та алкоголю. Методи діагностики вірусної інфекції. Аутоімунний гепатит, токсичний (медикаментозний) гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Основні клініко-біохімічні синдроми. Особливості клінічного перебігу та діагностики окремих форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Особливості лікування різних форм. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
9.	Цирози печінки. Визначення. Значення вірусної інфекції, нутритивних факторів, алкоголю, токсичних речовин та імунних порушень. Класифікація. Особливості клінічних проявів та діагностики різних варіантів. Диференційний діагноз. Печінкова недостатність та інші ускладнення. Диференційована терапія. Невідкладна терапія при ускладненнях. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
10.	Хронічні панкреатити. Визначення. Значення різних етіологічних факторів. Класифікація. Особливості клінічного перебігу, діагностики та диференціальної діагностики залежно від форми та локалізації патологічного процесу. Ускладнення. Методи дослідження при діагностиці панкреатиту. Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
Змістовий модуль2. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів		
11.	Сучасні методи обстеження в гематології. Вчення про кровотворення. Склад і функції крові. Визначення основних клінічних синдромів в гематології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні, цитологічні) методи дослідження та клініко-гематологічні синдроми. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в гематології. Структури і функція кісткового мозку. Дослідження кісткового мазку. Підрахунок мієлограми, кістково-мозкові індекси і їх оцінка.	4
12.	Анемії. Визначення. Етіологічні фактори та патогенез. Механізми внутрішньосудинного та внутрішньоклітинного гемолізу. Особливості клініки та лабораторної діагностики різних форм. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування різних форм анемій. Переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4

13.	Гострі лейкозії. Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія. Трансплантація кісткового мозку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
14.	Хронічні лейкозії. Визначення. Сучасні погляди на етіологію та патогенез. Класифікація. Основні клініко-гематологічні синдроми. Клінічні прояви. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Ускладнення. Принципи лікування. Підтримуюча терапія. Трансплантація кісткового мозку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
15.	Лімфоми. Мієломна хвороба. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
16.	Гемофілії та тромбоцитопенічна пурпура. Визначення. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми. Критерії діагнозу. Диференційний діагноз. Лікування. Профілактика кровотеч. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
Змістовий модуль 3. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання		
17.	Сучасні методи обстеження в пульмонології. Визначення основних клінічних синдромів в пульмонології. Основні лабораторні (загально-клінічні, біохімічні, імуноферментні, цитологічні) методи дослідження. Показання, протипоказання та ускладнення проведення інструментальних (ультрасонографічні, рентгенологічні) методів обстеження в пульмонології. Функціональні методи обстеження в пульмонології.	4
18.	Хронічне обструктивне захворювання легень. Визначення. Значення паління, екологічних, професійних факторів та інфекції у розвитку хронічного обструктивного захворювання легень. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження залежно від стадії (ступеня тяжкості). Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Первинна та вторинна профілактика. Імунопрофілактика. Прогноз та працездатність.	4
19.	Бронхіальна астма. Визначення. Етіологія, особливості патогенезу. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
20.	Пневмонії. Визначення. Етіологія. Класифікація. Клінічні прояви і особливості перебігу в залежності від збудника. Дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення (гострий респіраторний дистрес-синдром, деструкція легеневої тканини, гостра дихальна недостатність та інші). Диференційоване лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
21.	Плеврити та плевральний випіт. Визначення. Етіологічні фактори. Класифікація. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Показання до плевральної пункції та дренування плевральної порожнини. Лікування. Первинна і вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4
22.	Інфекційно-деструктивні захворювання легень. Легенева недостатність. Визначення. Фактори, які сприяють розвитку бронхоектатичної хвороби, абсцесу та гангрені легень. Клінічні прояви, дані лабораторних та інструментальних методів дослідження. Диференційний діагноз. Ускладнення. Лікування. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність. Діагностика дихальної та легеневої недостатності, дослідження функції зовнішнього дихання, газів артеріальної та венозної крові, показників кислотно-основного стану крові. Диференційний діагноз легеневої недостатності. Лікувальна тактика. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	4

23.	Написання і захист історії хвороби	4
24.	Комп'ютерний контроль. Оцінка практичних навичок	4
	Всього	96

Самостійна робота

№п/п	Зміст	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	10
2	Підготовка до лабораторної роботи	
3	Написання навчальної історії хвороби	4
4	Підготовка контрольної роботи, реферату, підготовка до поточних контрольних заходів	
5	Підготовка до підсумкового модульного контролю	
6	Підготовка до екзамену	
7	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік)	
	1.Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб крові та кровотворних органів	2
	2.Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання	2
	3.Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення	2
	Разом	20

Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів

- 1.Аналіз історій хвороб.
2. Підготовка презентацій за тематикою занять.
3. Доповідь на клінічних та клініко-анатомічних конференціях.
4. Участь у наукових конференціях.

Примітка. Здобувач освіти самостійно може обрати тему індивідуального завдання.

Перелік питань, який повинен засвоїти здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни (форма контролю – іспит)

- Визначення основних гастроентерологічних симптомів (гепатомегалія, асцит, жовтяниця, пронос, закреп). Методи обстеження хворих з гастроентерологічною патологією (рН-метрія шлунку, верхня ендоскопія).
- Загальні та «тривожні» симптоми в гастроентерології. Комп'ютерна та магнітно-резонансна діагностика в гастроентерології: показання, протипоказання.

- Діагностичні можливості езофагогастродуоденоскопії: показання, протипоказання, обмеження до її проведення, можливі ускладнення. Стравохід Барретта: діагностика, тактика лікування.
- Діагностичні можливості колоноскопії: показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення.
- Діагностичні можливості біопсії в гастроентерології: показання, протипоказання, обмеження до її проведення, можливі ускладнення.
- Інвазивні та неінвазивні методи діагностики інфекції *H. pylori* та інших інфекційних чинників: переваги та недоліки.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація гастроезофагеальної рефлюксної хвороби. Роль гастроезофагального рефлюксу у розвитку езофагіту та стравоходу Барретта.
- Класифікація, диференційна діагностика та ускладнення гастроезофагеальної рефлюксної хвороби. Принципи лікування, профілактика.
- Ерозивна та неерозивна гастроезофагеальна рефлюксна хвороба. Клінічна картина, діагностика та лікування залежно від варіанту та стадії гастроезофагеальної рефлюксної хвороби.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація та сучасні підходи до лікування шлункової диспепсії.
- Критерії діагностики, класифікація, особливості клінічного перебігу та сучасні підходи до лікування функціональної диспепсії.
- Недосліджена та функціональна диспепсія, диференційний діагноз та лікування.
- Визначення, етіологія та патогенез хронічного гастриту. Роль *H. pylori* у виникненні гастродуоденальних захворювань. Ерадикаційна терапія у відповідності до Маастрихт V (2016).
- Класифікація та лікування хронічних гастритів. Показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування.
- Значення ендоскопічного (з морфологією) та рентгенологічного дослідження для діагностики хронічного гастриту, виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки та їх ускладнень.
- Діагностичні критерії та лікування хронічного гастриту. Неатрофічний та атрофічний гастрит.
- Класифікація, диференційний діагноз та лікування хронічного гастриту.
- Сучасні підходи до лікування хронічних гастритів, первинна та вторинна профілактика. Санаторно-курортне лікування.

- Визначення, етіологія, патогенез виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. Роль Н. рyлогi, кислотно-пептичного фактору та медикаментів у виникненні пептичних виразок та їх рецидивів. Ерадикаційна терапія у відповідності до Маастрихт V (2016).
- Класифікація, особливості клінічного перебігу виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. Сучасні підходи до лікування.
- Диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу та лікування виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки.
- Значення лабораторних та інструментальних методів діагностики виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки. Методи діагностики та лікування гелікобактерної інфекції.
- Сучасна тактика ведення хворого з пептичною виразкою. Показання до хірургічного лікування.
- Ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки (кровотеча, порушення евакуаторно-моторної функції, малігнізація). Діагностичні критерії, тактика ведення хворих.
- Особливості клінічного перебігу та критерії діагностики целиакії.
- Визначення, етіологія та патогенез целиакії. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій та імунних факторів. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії.
- Критерії діагнозу та диференційована терапія целиакії. Ускладнення.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, критерії діагнозу неспецифічного виразкового коліту.
- Особливості клінічного перебігу та лікування неспецифічного виразкового коліту в залежності від ступеня активності та тяжкості перебігу.
- Диференційний діагноз, лікування та ускладнення неспецифічного виразкового коліту.
- Критерії діагностики та лікування неспецифічного виразкового коліту. Показання до хірургічного лікування.
- Особливості клінічної картини та позакишкові прояви неспецифічного виразкового коліту. Принципи діагностики та лікування.
- Визначення, етіологія, патогенез та класифікація синдрому подразненого кишечника. Лікування синдрому подразненого кишечника з діареєю.
- Римські критерії IV (2016) функціональних захворювань кишечника: діагностика та клінічні прояви різних варіантів синдрому подразненого кишечника. Принципи лікування синдрому подразненого кишечника з обстипацією.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, діагностичні критерії хвороби Крона.
- Критерії діагностики хвороби Крона, особливості клінічного перебігу в залежності від ступеня активності, тяжкості та фази перебігу хвороби Крона.

- Класифікація, діагностика та диференційний діагноз та принципи лікування хвороби Крона. Показання до хірургічного лікування.
- Визначення, етіологія, патогенез, особливості клінічної картини та лікування жовчнокам'яної хвороби.
- Особливості клінічного перебігу, діагностика та лікування жовчнокам'яної хвороби. Показання до хірургічного лікування.
- Роль лабораторних та інструментальних методів у діагностиці жовчнокам'яної хвороби. Диференційний діагноз та ускладнення жовчнокам'яної хвороби.
- Лікування жовчнокам'яної хвороби в залежності від варіанту клінічного перебігу та наявності ускладнень. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація та лікування хронічного некалькульозного холециститу.
- Особливості клінічного перебігу та лікування хронічного некалькульозного холециститу. Лабораторні та інструментальні методи в діагностиці хронічного некалькульозного холециститу.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація та лікування функціональних порушень біліарного тракту (Римські критерії IV (2016)).
- Особливості клінічного перебігу та роль інструментальних методів в діагностиці функціональних порушень біліарного тракту. Принципи лікування.
- Холангіти: етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика та лікування.
- Алкогольний стеатогепатит: патогенез, критерії діагностики та лікування.
- Класифікація, особливості клінічного перебігу, критерії діагностики та лікування аутоімунного гепатиту.
- Визначення, патогенез, діагностика та лікування неалкогольної жирової хвороби печінки.
- Клінічні прояви, діагностичні критерії, класифікація, лікування та профілактика неалкогольного стеатогепатиту.
- Хронічний алкогольний гепатит: патогенез, діагностичні критерії та лікування.
- Алкогольний цироз печінки: патогенез, класифікація, діагностичні критерії та лікування.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація та діагностичні критерії алкогольного цирозу печінки.
- Класифікація, критерії діагностики та принципи лікування алкогольного стеатогепатиту.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, критерії діагностики та лікування неалкогольного стеатогепатиту.

- Ускладнення цирозів печінки. Печінкова недостатність: діагностика, класифікація, лікування.
- Диференційна діагностика жовтяниць.
- Медикаментозно-індуковані ураження печінки: класифікація, критерії діагностики та принципи лікування.
- Диференційна діагностика, принципи лікування алкогольної хвороби печінки та її ускладнень.
- Значення морфологічних, біохімічних та інших інструментальних методів у діагностиці захворювань печінки та біліарного тракту.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація та принципи лікування цирозу печінки. Значення вірусної інфекції, нутритивних факторів, алкоголю, токсичних речовин та імунологічних порушень.
- Класифікація цирозу печінки. Принципи лікування алкогольного цирозу печінки та кровотечі з варикозно-розширених вен стравоходу.
- Ускладнення цирозу печінки. Особливості та тактика ведення хворих з печінковою енцефалопатією.
- Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, основні клінічні симптоми та синдроми, принципи лікування хронічного панкреатиту.
- Особливості клінічного перебігу, критерії діагностики та лікування хронічного панкреатиту.
- Диференційна діагностика та ускладнення хронічного панкреатиту. Принципи лікування.
- Класифікація, лікування, первинна та вторинна профілактика хронічного панкреатиту. Прогноз та працездатність.
- Доброякісна гіпербілірубінемія. Синдром Жильбера: патогенез, клінічна картина, діагностичні критерії та лікування.
- Залізодефіцитна анемія: патогенез, біохімічні показники обміну заліза сироватки крові, діагностичні критерії та лікування. Критерії діагностики, диференційний діагноз та лікування залізодефіцитної анемії.
- Особливості клінічної картини, лабораторних та інструментальних методів діагностики залізодефіцитної анемії. Принципи та критерії ефективного лікування.
- В12-дефіцитна анемія: визначення, етіологічні фактори, патогенез, особливості клінічної картини, критерії діагностики та лікування.
- Апластична анемія: визначення, етіологічні фактори, патогенез особливості клінічної картини, діагностика, диференційний діагноз, лікування та ускладнення.

- Визначення, етіологічні фактори, патогенез, особливості клінічної картини та лабораторної діагностики спадкових гемолітичних анемій.
- Визначення, етіологічні фактори, патогенез, клінічна картина, діагностика та лікування постгеморагічної анемії.
- Визначення, етіологічні фактори, патогенез, особливості клінічної картини, діагностики та лікування аутоімунної гемолітичної анемії.
- Критерії діагностики, диференційний діагноз, лікування та ускладнення фолієводефіцитної анемії. Первинна та вторинна профілактика.
- Гемофілії. Етіологія та патогенез, основні клінічні синдроми, критерії діагнозу.
- Диференційний діагноз та ускладнення гемофілії. Лікування різних гемофілій. Профілактика кровотеч.
- Визначення хронічної мієлоцитарної лейкемії. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика.
- Хронічна мієлоцитарна лейкемія. Основні клінічні прояви, клініко-гематологічні синдроми, лікування.
- Трансплантація кісткового мозку.
- Гостра лімфобластна лейкемія. Класифікація, діагностичні критерії та принципи лікування.
- Множинна мієлома: патогенез, класифікація, критерії діагностики та принципи лікування.
- Діагностичні критерії та ускладнення множинної мієломи. Принципи лікування.
- Обґрунтування призначення переливання компонентів крові та кровозамінників.
- Визначення, сучасні погляди на етіологію та патогенез, класифікація та критерії діагнозу негоджкінських лімфом.
- Критерії діагнозу, диференційний діагноз, ускладнення, принципи лікування лімфоми Годжкіна.
- Етіологія, патогенез, класифікація та основні клініко-гематологічні синдроми гострої мієлобластної лейкемії. Принципи лікування.
- Критерії діагностики, диференційний діагноз та ускладнення гемофілії А. Принципи лікування. Профілактика кровотеч.
- Діагностичні критерії справжньої поліцитемії. Особливості клінічної картини та принципи лікування.
- Тромбоцитопенічна пурпура. Критерії діагнозу. Особливості клінічної картини та принципи лікування.

- Лікувальна тактика, класифікація, первинна і вторинна профілактика легеневої недостатності. Прогноз та працездатність.
- Діагностика, диференційний діагноз та ускладнення легеневої недостатності.
- Визначення, причини виникнення, патогенез, класифікація та особливості клінічного перебігу легеневої недостатності.
- Диференційний діагноз, лікування та ускладнення хронічного обструктивного захворювання легень. Первинна та вторинна профілактика.
- Визначення, етіологія, особливості патогенезу та класифікація бронхіальної астми.
- Диференційний діагноз, лікування та ускладнення бронхіальної астми. Первинна та вторинна профілактика.
- Визначення, етіологія, патогенез та класифікація хронічного обструктивного захворювання легень. Значення паління, екологічних, професійних факторів та інфекції.
- Визначення основних симптомів захворювань органів дихання (задишка, ядуха, кашель, біль у грудній клітці). Дослідження функції зовнішнього дихання.
- Сучасні методи діагностики та лікування негоспітальної пневмонії. Первинна та вторинна профілактика.
- Загальні та специфічні симптоми пульмонологічної патології. Ендоскопічне дослідження бронхів, показання, протипоказання, ускладнення.
- Невідкладна допомога при тяжкому загостренні бронхіальної астми.
- Методи фізикального обстеження та дослідження функції зовнішнього дихання хворих з пульмонологічною патологією.
- Діагностичні можливості рентгенологічного дослідження та комп'ютерної томографії легень. Діагностичне значення мікробіологічного дослідження харкоти
- Діагностичні можливості бронхоскопії та бронхографії: показання, протипоказання, можливі ускладнення.
- Визначення, етіологія, особливості патогенезу та класифікація бронхіальної астми.
- Клінічні прояви бронхіальної астми. Зміни даних інструментальних методів дослідження залежно від ступеня тяжкості бронхіальної астми.
- Диференційний діагноз, лікування та ускладнення бронхіальної астми. Первинна та вторинна профілактика.
- Визначення, найбільш розповсюджені етіологічні фактори, патогенез та класифікація пневмоній.
- Особливості клінічної картини та принципи лікування негоспітальної та нозокоміальної пневмонії.

- Сучасні методи діагностики та лікування негоспітальної пневмонії. Первинна та вторинна профілактика.
- Особливості клінічної картини при аспіраційній пневмонії та пневмонії у осіб з тяжкими дефектами імунітету. Принципи діагностики та лікування.
- Діагностика, диференційний діагноз абсцесу легень.
- Визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика та лікування бронхоектатичної хвороби.
- Госпітальна пневмонія. Критерії діагнозу, класифікація. Принципи лікування.
- Визначення, етіологічні фактори, патогенез, класифікація плевритів та плевральних випотів. Показання до плевральної пункції.
- Лікування плевритів та плевральних випотів. Плевральна пункція та дренування плевральної порожнини: показання та технік проведення.
- Клінічна картина, діагностика та лікування гангрени легень.
- Хронічне обструктивне захворювання легень: критерії діагностики, класифікація, принципи лікування.
- Диференційний діагноз, лікування та ускладнення хронічного обструктивного захворювання легень. Первинна та вторинна профілактика.

Перелік практичних навичок до іспиту

Робота з пацієнтами та клінічними задачами:

- оцінити скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;
- оцінити інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залоз), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;
- оцінити стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легень);
- оцінити стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);
- оцінити стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);
- Поставити клінічний діагноз захворювання.
- Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень
- Здійснювати диференціальну діагностику при захворюваннях.
- Визначати необхідний режим та дієту хворого із захворюваннями.
- Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювань.

- Діагностувати та надавати допомогу при невідкладних станах.
- Визначати тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.

Лабораторні та інструментальні методи дослідження:

- Аналіз плевральної рідини
- Аналіз асцитичної рідини
- Аналіз сечі на діастазу
- Біохімічні показники обміну заліза сироватки крові.
- Гострофазові показники крові, загальний білок крові та його фракції.
- Дослідження жовчі
- рН-метрія шлунку та стравоходу
- Дихальні тести з 13С-сечовиною, 13С-тригліцеридами, 13С-крохмалем, 13С-лактозою та дихальні водневі тести з глюкозою і лактулозою
- Загальний аналіз крові.
- Загальний аналіз сечі.
- Загальний аналіз стернального пунктату
- Загальний аналіз мокротиння
- Електроліти крові
- Коагулограма
- Копроцитограма
- Маркери вірусних гепатитів
- Мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
- Показники кислотно-основного стану крові.
- Трансамінази крові, загальний білірубін та його фракції, лужна фосфатаза
- Альфа-амілаза крові
- Фекальна еластаза-1
- Дослідження функції зовнішнього дихання
- Променеве дослідження органів черевної порожнини
- Променеве дослідження органів грудної порожнини
- Променеве дослідження черепа та кісток
- Ендоскопічне дослідження бронхів
- Ендоскопічне дослідження травного тракту
- Цитологічне дослідження біоптату лімфатичного вузла.

Методи навчання

Методи навчання – це апробовані й систематично функціонуючі способи взаємопов'язаної діяльності тих, хто навчає (методи викладання), і тих, хто навчається (методи учіння), спрямовані на вирішення в навчальному процесі певних освітніх, виховних і розвивальних завдань.

На кафедрі внутрішньої медицини №1 застосовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види практичної діяльності студента під керівництвом викладача або самостійно);
- аналіз конкретних ситуацій;
- рольові ігри;
- «мозковий штурм»;
- відео-навчання.

Методика організації клінічних практичних занять з внутрішньої медицини передбачає необхідність:

- зробити студента учасником процесу надання медичної допомоги пацієнтам від моменту їх госпіталізації, обстеження, постановки діагнозу, лікування до виписки зі стаціонару;
- оволодіти професійними практичними навичками; навиками роботи в команді студентів, лікарів, інших учасників надання медичної допомоги;
- сформувати відповідальність студента як майбутнього фахівця за рівень своєї підготовки, її удосконалення протягом навчання і професійної діяльності.

Для реалізації зазначеного необхідно на першому занятті з відповідного модуля студенту надається докладний план його роботи в клініці, який включає:

- методи дослідження, які має засвоїти студент (або ознайомитись);
- алгоритми (протоколи) обстежень, постановки діагнозу, лікування, профілактики відповідно до стандартів доказової медицини;
- кількість пацієнтів для курації, яку має здійснювати студент протягом циклу;
- доповіді історії хвороби пацієнта у навчальній групі, на клінічних обходах, практичних конференціях.

Курація пацієнта передбачає:

- з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;
- проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів захворювання;
- аналіз даних лабораторного та інструментального обстеження хворого;
- формулювання діагнозу хворого;

- призначення лікування;
- визначення заходів первинної та вторинної профілактики;
- доповідь результатів обстеження хворого командою студентів у навчальній групі, розбір під керівництвом викладача правильності встановлення діагнозу, диференційного діагнозу, обсяг призначеного обстеження, лікувальну тактику, оцінку прогнозу та працездатності.

На практичних заняттях студенти ведуть щоденники, у які вносять короткі відомості про хворих, обстежених під час практичного заняття, фіксують формулювання діагнозу, план обстеження хворого та призначене лікування.

Форми та методи оцінювання

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи й форми контролю.

Форми контролю: поточний, вхідний, контрольний

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка студентів до відповіді та викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи. Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох студентів. Результати перевірки чітко фіксовані. Письмові роботи зберігаються. Студенти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Для визначення рівня сформованості знань і вмінь з навчальної дисципліни користуються методом тестів. Використовуються тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями). Доцільним є проведення тестової перевірки кожної теми навчальної дисципліни з усіх основних її питань.

Оцінка практичних навичок передбачає оцінювання оволодіння практичних професійних умінь і навичок, і проводять під час проведення практичних занять та під час підсумкового заняття.

Форми контролю. Під час навчальних занять використовують індивідуальну та фронтальну перевірки знань, умінь і навичок студентів, а також підсумкові форми контролю.

Засоби діагностики результатів навчання (тести; ситуаційні задачі; матеріали клінічних розборів хворого, історії хвороби; матеріали лабораторних, функціональних, інструментальних та інших методів обстеження хворих).

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в академії критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичними вказівками для вивчення тем.

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує

		його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	С	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	Б	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Е	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	БХ	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Б	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

**Шкала переведу середньої кількості балів
у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою дисциплін**

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	80	ЕХ	2 незадовільно
2,1	50	84		
2,15	52	86		
2,2	53	88		
2,25	54	90		
2,3	55	92		
2,35	56	94		
2,4	58	96		
2,45	59	98		
2,5	60	100		
2,55	61	102		
2,6	62	104		
2,65	64	106		
2,7	65	108		
2,75	66	110		
2,8	67	112		
2,85	68	114		

2,9	70	116	Е	3 задовільно
2,95	71	118		
3	72	122		
3,05	73	123		
3,1	74	124		
3,15	76	126		
3,2	77	128		
3,25	78	130	Б	
3,3	79	132		
3,35	80	134		
3,4	82	136	С	4 добре
3,45	83	138		
3,5	84	140		
3,55	85	142		
3,6	86	144		
3,65	88	146		
3,7	89	148		
3,75	90	150		
3,8	91	152		
3,85	92	154		
3,9	94	156		
3,95	95	158		
4	96	160	В	
4,05	97	162		
4,1	98	164		
4,15	100	166		
4,2	101	168		
4,25	102	170		
4,3	103	172		
4,35	104	174		
4,4	106	176		
4,45	107	178		
4,5	108	180	А	5 відмінно
4,55	109	182		
4,6	110	184		
4,65	112	186		
4,7	113	188		
4,75	114	190		
4,8	115	192		
4,85	116	194		
4,9	118	196		
4,95	119	198		
5	120	200		

Система поточного та підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю успішності вивчення Модуля 1. «Основи внутрішньої медицини (гастроентерологія, гематологія, пульмонологія)» є іспит та складається студентами в

період заліково-екзаменаційної сесії.

До іспиту допускаються здобувачі, що:

- відвідали всі заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку);
- отримали на комп'ютерному тестуванні необхідну кількість балів (75%), згідно існуючих вимог;
- виконали необхідний перелік практичних навичок;
- написали і захистили навчальну історію хвороби;
- набрали конвертовану суму балів, не меншу за мінімальну;
- мають в індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) відмітку про допуск до складання іспитів.

Перед кожним іспитом кафедра організовує проведення консультацій. Графік передекзаменаційних консультацій, час і місце проведення екзамену кафедра доводить до відома здобувачів вищої освіти не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії.

Іспит проводиться комісійно у відповідності до «Положення про екзаменаційну комісію». Складання екзаменів проводиться відкрито і гласно. Оцінки, одержані під час екзамену особами, що атестуються, виставляються до «Відомості підсумкового семестрового контролю» та до індивідуальних планах студентів.

Іспит проводиться в один день у два етапи: комп'ютерне тестування та теоретична складова. На першому етапі в день екзамену в кафедральному комп'ютерному класі (або електронному залі відпрацювання пропущених занять академії) здобувачі вищої освіти проходять тестування за 20 питаннями (час на виконання – 20 хвилин) з академічної бази КТІ-1, КТІ-2 для відповідної дисципліни. Кожна вірна відповідь за тестове завдання при складанні комп'ютерного контролю зараховується як 1 бал (максимально в сумі за перший етап, відповідно 20 балів). Результат складання здобувачем вищої освіти комп'ютерного контролю не є підставою для недопуску його до складання теоретичної частини іспиту. Екзаменаційний білет з кожної дисципліни повинен містити три конкретних базових теоретичних (практично-орієнтованих) питання, сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Екзаменаційні білети затверджуються на раді медичного факультету №1 підписуються деканом, або його заступником. Не допускається виконання на екзамені будь-яких додаткових завдань до білетів (тестові завдання, написання рецепту та ін.). Кожне питання екзаменаційного білету оцінюється в межах 0-20 балів.

За підсумком складання комп'ютерного контролю та теоретичної частини іспиту здобувачу освіти виставляється сумарна оцінка від 0 до 80 балів, конвертація балів у традиційну оцінку не проводиться. За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) під час складання іспиту, отримані

результати анулюються, студенту за відповідь виставляється оцінка “незадовільно» (0 балів).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення навчальної дисципліни мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання екзамену і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 2, при цьому присутність здобувача освіти на екзамені є обов’язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає екзамен за загальними правилами. Здобувач вищої освіти має право на перескладання екзамену не більше 2-х разів і виключно в період екзаменаційної сесії. Дозвіл на перескладання екзамену видається деканом у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю», який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред’явленням індивідуального навчального плану. При організованому перескладанні екзамену групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість. Результат перескладання екзамену засвідчується підписами всіх членів комісії у заліково-екзаменаційній відомості.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма
2. Методичні розробки лекцій
3. Методичні рекомендації для викладачів
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті
5. Методичні рекомендації з організації проведення виробничої практики
6. Список рекомендованої літератури
7. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
 - тести різних рівнів складності
 - тести з банку ліцензійних іспитів «Крок - 2»
 - ситуаційні задачі
 - комп’ютерні контролюючі програми
8. Відеофільми.
9. Мультимедійні презентації.
10. Клінічні аналізи.

Рекомендована література

1. Базова:

1. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 680с.
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9—24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 584с.

2. Допоміжна

3. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: у 3-х т. Т.1 / за ред. С. Ралстон, Я. Пенман, М. Стрекен, Р. Гобсон; наук. ред. пер.: В. Ждан, Л. Бабінець, Л. Пасієшвілі, В. Величко, Н. Михайловська. — пер. 23-го англ вид. — Київ : ВСВ "Медицина", 2020. — 258 с.
4. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го вид.: у 3 т. Т.2 / за ред.

К.В. Юрко – Київ: ВСВ «Медицина», 2020. – 257 с.

5. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го англ. вид.: у 3 т. Т.3 / за ред. С. Ралстона, Я. Пенмана, М. Стрекена, Р. Гобсона; наук. ред. пер.: І. Скрипник, О. Курята, Л. Соколова, Р. Скрипник, Г.Кожина, Я. Кутасевич, М. Щербина, О. Абатуров, Л. Бабінець, І. Галайчук, Ю. Кобеляцький, Л. Ляповець. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 642 с.

Інформаційні ресурси

<http://moz.gov.ua/>

<http://pdmu.edu.ua/>

<https://www.facebook.com/groups/1886783128212266/?ref=bookmarks>

<http://www.medliter.ru/?page=list&id=49>

<http://www.medscape.com/gastroenterology>

<http://ukrgastro.com.ua/>

<http://www.gastroscan.ru/>

<http://www.worldgastroenterology.org/>

http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20070319_128.html

<http://www.ginasthma.org>

<http://www.goldcopd.com>

<http://www.medscape.com/pulmonarymedicine>

<http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2017/bacteria-antibiotics-needed/ru/>

<http://health-ua.com/>

<https://medprosvita.com.ua/>

<https://www.umj.com.ua/>

European LeukemiaNet recommendations for the management of chronic myeloid leukemia: 2013/

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4915804/>

Chronic myeloid leukemia: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up

/ http://annonc.oxfordjournals.org/content/23/suppl_7/vii72.full

Chronic Lymphocytic Leukaemia: ESMO Clinical Practice Guidelines /

Розробники:

Маслова Г.С. зав. кафедри внутрішньої медицини №1 д.мед.н., доцент.

Шапошник О.А. - доцент, к.мед.н.

Приходько Н.П. - доцент, к.мед.н.